

İsmail Hakkı Gedik (1896-1975)

Türk İş İnsanı, Siyasetçi.

1896 yılında Uşak'ın Kurtuluş Mahallesi'nde dünyaya gelen Hacı Gedikzade Ailesinden İsmail Hakkı Gedik'in annesi Ümmügülsüm Hanım, babası halıcılıkla ve çiftçilikle uğraşan Hacı Gedikzade Ahmet Efendi'dir. İtalyan asıllı Mari Hanım (1892-1973) ile evliliğinden Aliye (1923-?) ve Nimet (1925-1943) isimli iki kız çocuğu babasıdır. Ortaöğretimini İzmir İttihat ve Terakki Okulu'nda tamamlayan ve Cenevre Ticaret Okulu mezunu olan İsmail Hakkı Bey, siyasete atılmadan önce ticaret ile uğraşmaktaydı. Uşak Terakki-i Ziraat Türk Anonim Şirketi ortaklarından olan ve 1931'de Gediz ile Uşak'a bağlı Yaşamışlar, Şaban ve Baltalı'da cıva madenin çıkarılması ihalesini alan İsmail Hakkı Gedik, Uşak Şayak Fabrikası Türk Anonim Şirketi'nin yönetim kurulu üyelerinden biridir. Gedik, ayrıca 1932'de kurulan Uşak Elektrik Türk Limited Şirketi'nin ortakları arasında da yer almaktadır. Demokrat Parti'nin 7 Ocak 1946'da siyasi hayata katılmasından yaklaşık bir ay sonra bu partinin Uşak İlçe Merkez Teşkilatı'nın kurulmasında aktif rol oynayanlar arasında yer almıştır. Bu dönemde Uşak henüz ilçe olduğu için 1946 Genel Seçimlerinde aday olduğu Kütahya'dan 63.978 oy alarak TBMM'nin sekizinci döneminde bu ilden Demokrat Parti milletvekili seçilmiştir.

5 Ağustos 1946'da yemin ederek milletvekilliği görevine başlayan Gedik, 12 Ağustos tarihli toplantıda ise TBMM Maliye Komisyonu'na seçilmiş, bu görevi 11 Kasım 1946'da yenilenmiştir. İsmail Hakkı Gedik, 14 Ocak 1947'de Demokrat Parti Meclis Grubu Yönetim Kurulu Üyeliğine seçilenler içinde de yer almıştır. 7 Şubat 1947'de 1946 Belediye Seçimlerinin Uşak'ta neden bozulup 1947'de yenilediğine, aynı şekilde Gediz Belediye Seçiminin de neden bozulduğuna ilişkin İçişleri Bakanlığı'na sözlü önerge veren dört Kütahya Milletvekilinden biri de İsmail Hakkı Gedik olmuştur. 25 Temmuz 1947'de Taksim Talimhane'de Tepeüstü Gazinosu'nda verdiği "İktisadi Kalkınma" konulu halka açık yapılan konferansta 7 Eylül kararlarını eleştirmiş, iktisadi yönden kısa sürede kalkınabilmek için Türkiye'nin kaynaklarını inceleyecek yerli ve yabancı ekiplerden bir araştırma komisyonu kurulması gerekliliğinden bahsetmiştir. Yine bu komisyonun raporları kapsamında ekonomik sistemin düzenlenmesini ve bunun için de bir iktisat şurasının yapılmasını savunan Kütahya Milletvekili İsmail Hakkı Gedik'in benzer ifadeleri 13 Ekim 1947 tarihli TBMM oturumunda Hasan Saka Hükümeti Programının konuşulması esnasında da dile getirdiği görülmektedir. Programı eski zihniyetin devamı olarak gören Gedik, hükümet üyelerinin eski fikirleri savunulardan oluştuğunu, programda hayat pahalılığı ile geçim darlığı gibi meseleler belirtilse de bunları kabullenmeyen bakanların bulunduğunu söylemiştir. Yerli ve yabancı uzmanlarla iş insanlarının ve hükümet uzmanlarının iktisadi kalkınma meclisi kurmalarını önermiştir. Gedik'e göre ürünün köylüden ucuza alınıp dışarıya yüksek fiyattan satılması ve aradaki miktarın hükümetle tüccara kalması ile üretim arttırılmazdı ve bu bağlamda da mevcut devletçilik ile yabancı sermaye sağlanamayacağına dikkat çekmiştir. 24 Ağustos 1947'de DP İzmir Merkez Binasında Ticaret Bakanı'nın fuarı açış konuşması nedeniyle bir konferans veren İsmail Hakkı Gedik, 5 Kasım 1947, 5 Kasım 1948 ve 7 Kasım 1949 tarihlerinde Bütçe Komisyonu üyeliğine üst üste seçilmiştir. Demokrat Parti'nin muhalefette olduğu günlerde yaşanan en önemli gelişmelerden biri olan parti içinde

başlayan ayrılıkçı hareketler kapsamında öne çıkan isimler arasında yer almıştır. Kenan Öner'in sırasıyla İstanbul İl Başkanlığından ve partiden istifa etmesi sürecinde, Fuat Köprülü'nün Grup Başkanlığı'ndan düşürülmesi amacıyla 9 Şubat 1948'de DP Grubu İdare Heyeti'nden istifa eden dört milletvekilinden biri olmuştur. Boşalan üyelikler için seçimlerin yenilendiği 11 Şubat 1948 tarihinde tekrar üyeliğe getirilmiştir. Fakat 9 Mart 1948'de parti disiplinine aykırı hareket ettikleri gerekçesiyle Demokrat Parti Haysiyet Divanı'na sevk edilen sekiz muhalif isim arasında da yerini almıştır. İhraç edilen beş milletvekili içinde bulunmayan İsmail Hakkı Gedik, bu süreçte gündemi meşgul eden ve tartışmalara neden olan milletvekili ödeneklerine ve yolluklarına yapılan zammı da tenkit etmiştir. Bütçede tasarruf yapılmasının ve bunun da milletvekillerinden başlamasının gerektiği yönünde görüş bildiren Gedik, Abidin Potuoğlu ile beraber milletvekillerine ayrılan tahsisatta iki yüz liralık indirimine gidilmesine dair bir tasarı sunmuşsa da bu tasarı kabul edilmemiştir. Ayrıca verilen bu ödeneği şahsına almayarak Demokrat Parti'ye bağışlayan siyasilerden biri olmuştur.

Demokrat Parti'nin ana muhalefet partisi olduğu dönemdeki aktif politikacılardan birisi olan İsmail Hakkı Gedik, TBMM'nin sekizinci döneminde 17 farklı konuda söz almış, iki de sözlü soru önergesi sunmuştur. Buna göre alınmış ve alınacak gemiler, Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ile ilgili konular hakkında 23 Ocak 1950 tarihinde Ulaştırma Bakanlığı'na sözlü soru yöneten İsmail Hakkı Gedik'in 13 Mart 1950'de de Devlet Kalkınma Planı, özel teşebbüse verilecek iş sahası, Devletçilik ve Devlet İktisadi Teşekküllerine dair Başbakanlığa sözlü sorusu olmuştur. Bu dönemde sorumluluk alanında sadece Sümerbank, Etibank, Maden Tetkik Arama ve şeker şirketleri ile ilgili çalışmalar olan İşletmeler Bakanlığı'nın gerekli olmadığına dair tenkitlerde de bulunan Gedik'in yaklaşık bir yıl sonra bu bakanlığın koltuğuna oturduğu görülecektir. Ayrıca bu dönemde 10 Kasım 1948'de şeker zammı nedeniyle Başbakan Hasan Saka hakkında gensoru açılması teklifinde bulunanlardan birisi de olmuş, böylece Türkiye Cumhuriyeti Tarihinde bir başbakana verilen ilk gensoru önergesinde imzası yer almıştır. 1946'da Ticaret Bakanlığı'nın bütçe tasarısına yönelik söz aldığı hayata pahalılığına ve mevcut bakanlığın başarısızlığına vurgu yapan Gedik, 17 Şubat 1949'da toplanan Bütçe Komisyonu'na sunduğu milletvekillerinin ödeneklerinin ve yolluklarının azaltılarak eski haline dönmesine dair tasarı sunmuşsa da kabul edilmemiştir. İsmail Hakkı Gedik sadece TBMM kürsüsünden değil, basından da muhalefet etmiş, Zafer gazetesinde iktidarı eleştiren yazılar yazmış, ayrıca düzenlenen mitinglerde konuşma yapan muhalif vekiller arasında yer almıştır.

Muhalefete yönelik eleştirileri başbakan ve diğer hükümet üyeleri ile sınırlı kalmayan Gedik, Kasım 1948'de Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye açık bir mektup yazarak güvenlik içinde genel seçimlere gidilmesine yönelik şunları söylemiştir: "Adına devlet denilen kendi müessesesinin idaresinde yalnız kendi iradesini hakim kılmak zaruretini kavramış ve bu hedefe bir an evvel ulaşmak emelini tahakkuk ettirmek için ayaklanmış, olgun bir idrak, üstün bir şuurla davasını ele almış olan Türk milletini, kah hiddet ve şiddet hamleleriyle, kah politik tebessümlerle oyalamaya, onun haklı ve şuurlu davasını zaman mefhumunun kıvrımları arasında eskitmeye, yıpratmaya imkan kalmadığına, bu mesut azmin, sarsılmaz imanın salabeti önünde eğilmek zamanının gelip çattığına nihayet inanmış olmanın maddi delilini, milli mukadderatın istikametini mutlak bir nüfuz ve otorite ile istediği gibi sevk ve idare etmekte olan iktidar partisi genel başkanı sıfat ve salahiyetini kullanarak bir an evvel ortaya atmak ve böylece memleket menfaatlerinin, millet haklarının şahsi her mülahazanın üstünde bulunduğu kaziyesinin, düsturunun bu memlekette de gönül hoşluğu ile tahakkuk etmesini sağlamak, sizin için ifası kolay bir vazife ve bunun bir an önce tecellisini istemek, millet için bir hak değil midir?" 24 Haziran 1949'da da İnönü'den Cumhuriyet Halk Partisi'nin genel başkanlığından ayrılıp "Türk milletinin yaralı ve fakat müşfik, alicenap sinesinde yer almasını" isteyen İsmail Hakkı Gedik, Türkiye'nin "devlet

kapitalizmi” yönüne evrildiğine dair açıklamaları ile 1950 seçimleri öncesinde gündeme gelmiştir.

TBMM’nin sekizinci döneminde aktif bir siyaset izleyen Gedik, 1950 Genel Seçimleri neticesinde aldığı 87.932 oy ile bir kez daha DP’den Kütahya Milletvekili seçilmiştir. 2 Kasım 1950 tarihli DP Meclis Grubu toplantısında gerçekleşen grup başkanlığı seçiminde 33 oy alan İsmail Hakkı Gedik, bu dönemde Bütçe ve Ticaret Komisyonlarında çalışmış ve Ticaret Komisyonluğu Başkanlığı yapmıştır. Dokuzuncu Dönem TBMM’de sekiz defa söz alan Gedik, ilk olarak kurulan Birinci Menderes Hükümeti hakkında uzun bir konuşma yapmış, daha sonra 1951 Mali Yılı Bütçesiyle ilgili konuşmak üzere kürsüye gelmiştir. Birinci Menderes Hükümeti’nin istifası üzerine kurulan yeni hükümette İşletmeler Bakanı olarak görevlendirilen Gedik bu vazifesine 9 Mart 1951-10 Aralık 1951 tarihleri arasında devam etmiştir. Kasım ayı sonu itibariyle bakanlıktan istifa etmeyi düşünse de bu talebi durdurulan Gedik’in 10 Aralık günü istifa etmesini muhalefet, Ulus’ta yapılan haberlere ve bu gazeteden Başbakanlığa gönderilen bilgilere bağlamıştır. Buna göre “iktisadi ve mali işletmelerin başında bulunan ve İstanbul’daki yazihanelerini kapatmamış olan” iki kişinin kim olduğuna dair bilgilerin Başbakanlık Müsteşarı Ahmet Salih Korur’a verildiği gün Gedik’in istifasının yaşanmasının başka bir açıklaması olamazdı. Ancak bu görüşün İsmail Hakkı Gedik tarafından yalanlandığı da görülmektedir. Öte yandan bakanlığı döneminde ailevi konularla ilgili olarak da muhalif basında yer bulan Gedik’in bakan olabilmek için eşine boşanma davası açtığına, evinde Türkçe konuşmayı yasaklayıp sadece İtalyancaya müsaade ettiğine ve İzmir’deyken Katolik Kilisesine gittiğine dair haberler 1951’in yaz aylarında gündemi meşgul etmiştir. Gedik tarafından yalanlanan bu haberlerden ayrı muhalefet aynı süreçte İşletmeler Bakanı’nın pamuklu ürünlerin fiyatını düşürmesini ara seçimlere bağlamış, kömür fiyatlarındaki yükselme üzerinden de yine Gedik’i tenkit etmiştir. Karabük Demir-Çelik Fabrikaları’nda görevli mühendis ve teknisyenlerin bazılarının işlerinden uzaklaştırılmasının partililik nedenine bağlanması konusunda da eleştirilen ve CHP’li Sezai Erkut tarafından buna dair bir önerge de alan Gedik’in bu konudaki yanıtı ise “politik maksatlarla bir memuru yerinden oynatma usulüne hiçbir zaman başvurulmadığı, eski devrin yadigarı olan bu zihniyetin artık yaşayamayacağı, işe yaramayan bir kimsenin DP’li de olsa uzaklaştırılacağı” yönünde olmuştur. Bu meselelerle uğraştığı dokuz aylık bakanlık devrinin sonrasında milletvekilliğine yine aktif olarak devam eden İsmail Hakkı Gedik, 19-26 Kasım 1952 tarihleri arasında Ali Fuat Cebesoy başkanlığında İngiltere’ye giden TBMM Heyeti içinde de yer almıştır. Dokuzuncu Dönemde Türk-Fransız Dostluk Grubu’na dahil siyasilerden biri olan Gedik, Avrupa Parlamentolar Birliği Türk Grubu ve Parlamentolararası Turizm Birliği Türk Grubu üyeliklerinde de bulunmuştur. İç siyasete bakıldığında ise 1952’de Fuat Köprülü’nün liderliğinde verilen 204 imzalı Anayasa dilinin revize edilmesine dair kanun teklifinde adı bulunanlar arasında yer aldığı görülmektedir. 1953’te Uşak’ın il olmasına müteakip yapılan İl Meclisi seçimlerinde de memleketi ve partisi adına aktif rol oynayan İsmail Hakkı Gedik, 1954 Genel Seçimlerinin ardından 30.535 oy alarak Demokrat Parti Uşak Milletvekili olmuştur.

Onuncu Dönem TBMM’de de Parlamentolararası Türk Birliği Grubu’nda yer alan İsmail Hakkı Gedik, bu defa 28 Mayıs 1954’te yapılan DP Grubu Genel İdare Kurulu toplantısında bahsi geçen grubun idare heyetine murakıp olarak seçilmiştir. 12 Haziran 1955’e kadar devam ettirdiği bu görevi, 1955, 1956 ve 1957’de üyelik olarak yerine getirmiştir. Aynı zamanda Dokuzuncu Dönemde başladığı Avrupa Parlamentolar Birliği Türk Grubu ve Parlamentolararası Turizm Birliği Türk Grubu üyelikleri bu dönemde de devam etmiş, 19 Haziran 1952’de oluşturulan Türk-Fransız Dostluk Grubu üyeliğini de sürdürmüştür. Ticaret Encümenindeki vazifesine de 24 Haziran 1954 itibariyle yeniden seçilen İsmail Hakkı Gedik, 10 Kasım 1954’te ise İktisat Encümeni üyesi olmuştur. Gedik, 16 Kasım 1955 ve 12 Kasım 1956’da bu üyeliğe yeniden getirilmiş ve encümen başkanlığında da bulunmuştur. Onuncu Dönemde TBMM oturumlarında aktif olmadığı ve hiç söz almadığı görülen Gedik’in Osman Bölükbaşı’nın dokunulmazlığının kaldırılmasında lehte oy kullanan 247

milletvekilinden birisi olduğu görülmektedir. Bu dönemde de ailevi meseleleri yine gündemde yer alan Gedik'in 1954'te eşine ikinci defa açtığı boşanma davasında avukatının İzmir'in son CHP'li Belediye Başkanı Hulusi Selek olması üzerinde durulmuştur. 37 yıllık eşinin avukatlığını ise DP'li avukat Şahab Gürsel'in üstlenmesi de dikkat çekmiştir ki Gedik'in bununla ilgili olarak eşinin siyasi hasımları tarafından müdafaa edildiğini söylemesi mühimdir. Şahsi konularla ilgili gündeme gelen İsmail Hakkı Gedik'in siyasi hayatı 1957'de sona ermiş, 1957 Genel Seçimlerinde Uşak'tan DP Milletvekili adayı gösterilmişse de bu defa Meclis'e girememiştir. Her ne kadar 1961 Genel Seçimleri için Uşak'tan Adalet Partisi Milletvekili adayı olmuşsa da gereken oyu alamayan Gedik, 1965 Genel Seçimlerinde de Adalet Partisi'nin İstanbul aday adayları arasında yer almıştır. Sonrasındaki süreçte 1967'de kurulan Türk Eğitim Vakfı'nın çalışmalarına verdiği destekle bilinen İsmail Hakkı Gedik, 1970'in ekim ayında gerçekleştirdiği Dördüncü Genel Kurul Toplantısında alınan karar ile vakfın şeref üyeliğine seçilmiştir. Yetmişli yıllarda Türk Eğitim Vakfı Mütevelli Heyeti Üyeliği de yapan Gedik, "maddi desteğe muhtaç başarılı Türk gençlerine öğrenim imkanı sağlamak" için mal varlığının tamamını ve Beylerbeyi'ndeki köşkünü vakfa bağışlamıştır. Bu doğrultuda oluşturulan Hakkı Gedik Burs Fonu kapsamında Türk Eğitim Vakfı tarafından düzenli olarak maddi desteğe ihtiyaç duyan başarılı öğrencilere "İsmail Hakkı Gedik Bursu" verilmeye devam edilmektedir. İsmail Hakkı Gedik, 17 Mayıs 1975'te İstanbul'da vefat etmiş ve naaşı vasiyeti üzerine Uşak'a nakledilerek 19 Mayıs günü aile kabrine defnedilmiştir.

Selma GÖKTÜRK ÇETİNKAYA

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri, Resmi Yayınlar ve Tutanaklar

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA)

CA, Muamelat Genel Müdürlüğü 30.10.0.0/78.515.15 (5.5.1954)

CA, Kararlar Daire Başkanlığı 30.18.1.2/23.66.10 (20.09.1931)

Demokrat Parti Grup Tutanakları (1950), Haz. Emine Gürsoy Naskali, Yılmaz Yıldırım, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2021.

Resmi Gazete, Sayı: 7755, 10 Mart 1951.

Resmi Gazete, "Yüksek Seçim Kurulu Kararları", Sayı: 10914, 23 Eylül 1961.

TBMM Albümü 1920-2010, Cilt 2 (1950-1980), TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2010.

Türk Parlamento Tarihi, VIII. Dönem (1946-1950), Cilt 1, Haz. Mustafa Çufalı, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2012.

Türk Parlamento Tarihi, VIII. Dönem (1946-1950), Cilt 2, Haz. Mustafa Çufalı, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2012.

Türk Parlamento Tarihi, VIII. Dönem (1946-1950), Cilt 3, Haz. Mustafa Çufalı, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2012.

Türk Parlamento Tarihi, IX. Dönem (1950-1954), Cilt 3, Haz. Kazım Öztürk, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1998.

Türk Parlamento Tarihi, IX. Dönem (1950-1954), Cilt 6, Haz. Kazım Öztürk, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1998.

Türk Parlamento Tarihi, IX. Dönem (1950-1954), Cilt 7, Haz. Kazım Öztürk, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1998.

Türk Parlamento Tarihi, X. Dönem (1954-1957), Cilt 1, Haz. İsmet Binark, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2010.

Türk Parlamento Tarihi, X. Dönem (1954-1957), Cilt 2, Haz. Kazım Öztürk, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 2000.

Türk Parlamento Tarihi, X. Dönem (1954-1957), Cilt 4, Haz. İsmet Binark, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara 2010.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 1, 1. Birleşim, 5 Ağustos 1946.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 1, 2. Birleşim, 12 Ağustos 1946.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 2, 2. Birleşim, 11 Kasım 1946.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 3, 26. Birleşim, 28 Aralık 1946.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 4, 43. Birleşim, 12 Şubat 1947.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 7, 2. Birleşim, 5 Kasım 1947.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 13, 2. Birleşim, 5 Kasım 1948.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 13, 4. Birleşim, 10 Kasım 1948.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 21, 2. Birleşim, 7 Kasım 1949.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 28, 28. Birleşim 11 Ocak 1950.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 23, 33. Birleşim 23 Ocak 1950.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 8, Cilt 25, 63. Birleşim 13 Mart 1950.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Cilt 1, 5. Birleşim, 2 Haziran 1950.

TBMM Tutanak Dergisi, Dönem 9, Cilt 5, 46. Birleşim, 20 Şubat 1951.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem 10, Cilt 1, 3. İnikat, 24 Haziran 1954.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem 10, Cilt 2, 2. İnikat, 10 Kasım 1954.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem 10, Cilt 8, 2. İnikat, 16 Kasım 1955.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem 10, Cilt 14, 2. İnikat, 12 Kasım 1956.

TBMM Zabıt Ceridesi, Dönem 10, Cilt 20, 85. İnikat, 24 Haziran 1957.

Tetkik Eserler, Hatıralar

ALBAYRAK, Mustafa, **Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946-1960)**, Phoenix Yayınevi, Ankara 2004.

GOLOĞLU, Mahmut, **Demokrasiye Geçiş**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2009.

KARAYAMAN, Mehmet, **İlkler Şehri Uşak'ta Elektriğin Serüveni**, İzmir 2013.

YALMAN, Ahmet Emin, **Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim**, Cilt 4, Rey Yayınları, İstanbul 1971.

YEŞİL, Ahmet, **Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçiş**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988.

Sürelî Yayınlar

Akşam, 18 Şubat 1949.

Cumhuriyet, 13 Ağustos 1946.

Cumhuriyet, 26 Temmuz 1947.

Cumhuriyet, 23 Ağustos 1947.

Cumhuriyet, 22 Kasım 1948.

Cumhuriyet, 10 Mart 1951.

Cumhuriyet, 10 Temmuz 1951.

Cumhuriyet, 13 Temmuz 1951.

Cumhuriyet, 17 Temmuz 1951.

Cumhuriyet, 4 Ağustos 1951.

Cumhuriyet, 11 Aralık 1951.

Cumhuriyet, 12 Aralık 1951.

Cumhuriyet, 14 Kasım 1952.

Cumhuriyet, 12 Kasım 1953.

Cumhuriyet, 8 Ekim 1957.

Cumhuriyet, 29 Ekim 1957.

Cumhuriyet, 16 Ağustos 1965.

Cumhuriyet, 24 Ekim 1970.

Cumhuriyet, 19 Mayıs 1975.

Son Posta, 8 Mayıs 1949.

Ulus, 13 Eylül 1943.

Ulus, 11 Mart 1948.

Vatan, 4 Mayıs 1954.

Yeni İstanbul, 9 Ocak 1950.

Yeni İstanbul, 7 Şubat 1950.

Yeni Sabah, 10 Şubat 1948.

Yeni Sabah, 12 Şubat 1948.

Yeni Sabah, 9 Mayıs 1949.

GEDİK, Hakkı, "İktidar Partisi Hangi Vaadini Yerine Getirdi?", **Zafer**, 25 Mayıs 1949.

GEDİK, Hakkı, "Hakikati Açıkça Konuşma Zamanı Çoktan Gelmiştir", **Zafer**, 28 Mayıs 1949.

Zafer, 14 Mart 1950.

Zafer, 8 Şubat 1950.

Zafer, 22 Şubat 1950.

Zafer, 23 Şubat 1950.

Zafer, 8 Ağustos 1950.

Elektronik Kaynaklar

<http://www.mehmetseker.com.tr/seker-fabrikasinin-oykusu/seker-fabrikasi-1926-1> (Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2023).

22/07/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ismail-hakki-gedik-1896-1975/?pdf=6211> adresinden erişilmiştir